

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	D Бізнес, адміністрування та право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	D 7 Торгівля
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Українська мова (за професійним спрямуванням). Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності D7 Торгівля, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач: І.М. Тимчук. Біла Церква: БНАУ, 2025. 22 с.

Укладач: канд. педаг. наук, доцент Тимчук І.М.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри філології, педагогіки та методики викладання (Протокол № 11 від 04. 06. 2025 р.)

Завідувач кафедри філології, педагогіки та методики викладання,
канд. екон. наук, доцент

Наталія РИМАР

Гарант ОП «Підприємництво і торгівля»
канд. екон. наук, доцент

Валентина КЕПКО

Схвалено групою зі змісту та якості освіти економічного факультету
(Протокол № 6 від 26 червня 2025 р.)

Голова групи зі змісту та якості освіти економічного факультету
д-р екон. наук, професор

Ігор ПАСКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D7 ТОРГІВЛЯ	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»	6
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
7.1. Практичні заняття	9
7.2. Самостійна робота	11
7.3. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	17
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 28 годин (практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 62 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право	Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: D7 Торгівля	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання		1-й	1-й
Загальна кількість академічних годин – 90		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,4.	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Лекції</i>	
		-	-
		<i>Практичні</i>	
		28 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		62 год.	84 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному нормативному рівні.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1) сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у

професійній діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності D7 Торгівля;

2) забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;

3) виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;

4) розвивати творче мислення студентів;

5) виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;

6) сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття дібрано відповідні усні та письмові вправи, виконання яких покликане закріпити на практиці засвоєні теоретичні знання і доповнити їх.

Активізація розумової діяльності студентів досягається за допомогою добору творчих індивідуальних завдань. Для досягнення результатів пропонуємо такі види роботи, як: завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, скорочення і поширення тексту, есе, добір синонімів, антонімів, паронімів до запропонованих лексем та складання з ними речення, опис предмета чи явища у різних стилях, бесіди, виступи перед аудиторією з повідомленням чи доповіддю, розв'язування ситуаційних завдань, тренінги тощо. Окремим видом роботи є індивідуальна самостійна робота студентів зі словниками, науковою літературою та періодикою управлінського спрямування.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативна навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» базується на знаннях загальноосвітніх дисциплін середньої школи, зокрема, шкільного курсу «Українська мова», «Українська література» та «Історія України», що містять цінний матеріал для розуміння загальних напрямів в історії розвитку мови, коментує процес її виникнення й формування.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D7 ТОРГІВЛЯ

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю D 7 Торгівля відповідно до освітньої програми	Результати навчання з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»
<p>Р.Н.3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.</p>	<p>РН.3.1. Мати досконалі знання державної мови, тактики та стратегії спілкування у професійній діяльності.</p> <p>РН 3.2. Знати норми сучасної української літературної мови й основи практичного володіння ними.</p> <p>РН 3.3. Вміти спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>РН.3.4. Застосовувати знання державної мови як усно, так і письмово.</p> <p>РН 3.5. Використовувати під час фахового та ділового спілкування державну мову.</p> <p>РН 3.6. Правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів;</p> <p>Р.Н. 3.7. Влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності.</p> <p>РН 3.8. Складати тексти фахової документації державною мовою з доречним використанням слів іншомовного походження; добирати до них за професійними, мовними критеріями українські відповідники.</p> <p>РН 3.9. Послугуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.</p> <p>РН 3.10. Сприймати, відтворювати, редагувати тексти професійного спрямування офіційно-ділового й наукового стилів.</p> <p>РН 3.11. Скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, есе, повідомлення тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети.</p> <p>РН 3.12. Уміти працювати з джерелами фахової інформації, здійснювати їх аналіз та коригування відповідно до норм сучасної літературної мови.</p> <p>РН 3.13. Виконувати навчальні проекти з курсу під керівництвом викладача.</p>

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Змістовий модуль 1. Мова – суспільне явище

Тема 1.1. Державна мова – мова професійного спілкування. Сучасна мовна політика.

Тема 1.2. Нормативність – головна ознака культури фахового спілкування майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі. Інновації нового українського правопису. Фемінітиви.

Тема 1.3. Функціональні стилі української літературної мови у професійному спілкуванні. Професійна сфера фахівців з підприємництва і торгівлі як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.

Тема 1.4. Українська термінологія у професійному спілкуванні фахівців з підприємництва і торгівлі.

Тема 1.5. Професійна комунікація майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі.

Тема 1.6. Культура усного фахового спілкування майбутніх спеціалістів з підприємництва і торгівлі.

Тема 1.7. Форми колективного обговорення професійних проблем. Мистецтво перемовин. Збори, нарада, дискусія.

Тема 1.8. Мистецтво публічного виступу.

Тема 1.9. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі.

Змістовий модуль 2. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Тема 2.1. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Тема 2.2. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Морфологічні особливості мови документів (родовий, давальний, кличний відмінки іменників).

Тема 2.3. Документи з кадрово-контрактних питань. Морфологічні особливості мови документів (прикметник, числівник).

Тема 2.4. Довідково-інформаційні документи. Морфологічні особливості мови документів (дієслівне керування, дієприкметник та дієприслівник).

Тема 2.5. Обліково-фінансові документи. Морфологічні особливості мови документів (службові частини мови).

Тема 2.6. Сучасний етикет ділового листування. Словник етикетних формул.

Тема 2.7. Редагування текстів економічного спрямування українською мовою. Найтипівіші помилки в діловій українській мові. Мовні покручі. Росіянізми.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	у тому числі			Всього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
<i>Змістовий модуль 1. Мова – суспільне явище</i>								
Тема 1.1.	5		1	4	3		1	2
Тема 1.2.	5		1	4	4			4
Тема 1.3.	6		2	4	4		1	3
Тема 1.4.	6		2	4	4			4
Тема 1.5.	5		1	4	6			6
Тема 1.6.	5		1	4	6			6
Тема 1.7.	6		2	4	8			8
Тема 1.8.	6		2	4	4		1	3
Тема 1.9.	6		2	4	6			6
<i>Разом модуль 1</i>	50		14	36	45		3	42
<i>Змістовий модуль 2. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації</i>								
Тема 2.1.	5		2	3	10		2	8
Тема 2.2.	2		2	4				
Тема 2.3.	10		2	4	4			4
Тема 2.4.	7		2	5	6			6
Тема 2.5.	6		2	4	8			8
Тема 2.6.	6		2	4	10			10
Тема 2.7.	4		2	2	7		1	6
<i>Разом модуль 2</i>	40		14	26	45		3	42
Всього годин	90		28	62	90		6	84

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Практичні заняття

Для підготовки до практичних занять студенти попередньо знайомляться з переліком питань, що будуть розглядатися на занятті; основними поняттями та матеріалами за відповідною темою, отримують групові або індивідуальні завдання для підготовки презентацій, опрацьовують літературу та проводять пошуки в Інтернет-джерелах. Список інформаційних ресурсів, посилання на ресурси в Інтернет, адреси веб-сайтів, необхідних для виконання завдання за темою, надаються в електронному (на платформі Moodle) або паперовому вигляді.

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Мова – суспільне явище</i>		
1	Ознайомлення з робочою програмою. Техніка безпеки. Академічна доброчесність. https://education.btsau.edu.ua/node/1	1
	Державна мова – мова професійного спілкування. Сучасна мовна політика. Опис навчальної дисципліни: цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Принципи академічної доброчесності. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Державна мова – мова професійного спілкування. Нормативність – головна ознака культури фахового спілкування майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі. Інновації нового українського правопису. Фемінітиви.	1
2	Функціональні стилі української літературної мови у професійному спілкуванні. Професійна сфера фахівців з підприємництва і торгівлі як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.	2
3	Українська термінологія у професійному спілкуванні спеціалістів з підприємництва і торгівлі. Термін та його ознаки. Економічна термінологія. Оформлення словника майбутнього фахівця із спеціальності D7 Торгівля. Виконання вправ на редагування текстів економічної тематики; пояснення управлінських термінів.	2
4	Професійна комунікація майбутніх фахівців з D7 Торгівля.	1
	Культура усного фахового спілкування. Розробка комунікативної професіограми фахівця із підприємництва і торгівлі. Розв'язання комунікативних ситуацій.	1

5	Форми колективного обговорення професійних проблем. Мистецтво перемовин. Збори, нарада, дискусія. Підготовка до дискусії (добір фактів, аргументів, доказів) на одну із запропонованих тем.	2
6	Мистецтво публічного виступу. Риторика та аргументація. Аналіз промови (за вибором студента).	2
7	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні майбутніх фахівців з підприємництва і торгівлі. Наукова комунікація як складова фахової діяльності. Термінологія у професійному спілкуванні. Види оформлювання результатів наукової діяльності.	2
<i>Разом змістовий модуль 1</i>		14
Змістовий модуль 2. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації		
1	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Документ – основний вид ділового мовлення. Ознайомлення із зразками бланків, формулярів. Вправи на редагування текстів документів.	2
2	Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Морфологічні особливості мови документів (родовий, давальний, кличний відмінки іменників). Поняття про реквізит, формуляр, бланк. Вимоги до бланків документів. Оформлювання сторінки. Оформлювання дати, підпису. Вимоги до тексту документа.	2
3	Документи з кадрово-контрактних питань. Морфологічні особливості мови документів (прикметник, числівник). Оформлення зразків заяви, автобіографії, резюме. Бесіда з роботодавцем. Розігрування комунікативних ситуацій-співбесід.	2
4	Довідково-інформаційні документи. Морфологічні особливості мови документів (дієслівне керування, дієприкметник та дієприслівник). Оформлення зразків довідки, доповідної записки, протоколу, витягу з протоколу.	2
5	Обліково-фінансові документи. Морфологічні особливості мови документів (службові частини мови). Оформлення зразків акту, накладної..	2
6	Сучасний етикет ділового листування. Словник етикетних формул. Класифікація листів. Реквізити та оформлення. Написання листа-запиту, листа-відмови, листа-пропозиції.	2
7	Редагування текстів економічного спрямування українською мовою. Найтипівіші помилки в діловій українській мові. Мовні покручі. Росіянізми. Типові помилки під час редагування та шляхи їх уникнення. Вправи на редагування текстів на економічну тематику.	2

<i>Разом змістовий модуль 2</i>	14
Всього	28

7.2. Самостійна робота

Самостійна робота спрямована на глибше вивчення студентами програмового матеріалу за окремими змістовими модулями і темами дисципліни, які не включені в повному обсязі до змісту практичних занять. Основними видами роботи є редагування текстів та документів, аналіз наукових статей, робота зі словниками, написання есе та творчих робіт. Самостійна робота також передбачає години для збору матеріалів і підготовки презентацій до семінарів.

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Мова – суспільне явище</i>		
1	Лексичні, граматичні, акцентуаційні, стилістичні мовні норми. Виконання вправ на редагування словосполучень.	1
	Орфографічні та пунктуаційні мовні норми. Виконання вправ на редагування текстів економічної тематики.	1
	Робота з Кейсом «Мовна ситуація в Україні. Законодавство про державну мову». Створення постера чи буклета «Розмовляй українською».	2
	Написання есе за кроссенсом «Державна мовна політика в Україні»	1
	Фахова мова спеціаліста з торгівлі. Комунікативна професійно-орієнтована компетенція.	1
	Виконання тестових завдань для самоконтролю з теми.	1
2	Мова інтернет-спілкування: стиль, норма, освіта.	1
	Зміни в українському правописі 2019 року. Виконання вправ. Робота з орфографічним словником.	1
	Перегляд уроків державної мови.	1
	Написання SEO-тексту за поданими ключовими словами і вимогами.	1
	Виконання тестових завдань для самоконтролю.	1
3	Способи творення термінів. Історія розвитку економічної термінології. Проблеми сучасного термінознавства.	1
	Запозичення. Робота зі словником іншомовних слів.	1

	Лексикографія. Роль словників у професійному мовленні. Обліково-економічні словники. Укладання навчального словничка фахової лексики (користуючись відомими термінологічними словниками).	1
	Редагування текстів економічної тематики; пояснення термінів.	1
	Виконання тестових завдань для самоконтролю.	1
4	Перегляд відео. Культура слова: мовностилістичні поради від Олександра Пономарева.	1
	Мовний етикет. Стандартні етикетні ситуації.	1
	Написання свого варіанту визначення професійного кодексу фахівця з торгівлі. Або: формулювання правил мовленнєвого етикету на основі українських народних прислів'їв.	1
	Виконання вправ на добір синонімів. Робота із словником синонімів української мови.	1
	Підготовка презентацій на тему: «Особливості ділового, професійного спілкування у різних країнах» (Україна, Австралія, США, Франція, Англія, Італія, Ізраїль, Близький та Середній Схід, Канада, Японія, Китай).	2
5-6	Мистецтво публічних виступів.	1
	Опрацювання практичних ефективних рекомендацій від Дейла Карнегі та Наполеона Хілла – відомих фахівців із психології спілкування.	1
	Підготовка до дискусії (добір фактів, аргументів, доказів) на тему «Зміни в українському правописі: за і проти».	1
	Аналіз промови за схемою. (Одна із промов Президента на вибір).	2
	Мовна культура людини – дзеркало її духовної культури.	1
7	Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Ознайомлення з прикладами бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015.	2
	Робота з автоматичним оформленням джерел.	
	Складання тезового плану до запропонованого тексту.	2
	Написання відгуку на статтю економічної тематики.	2
	Принципи академічної доброчесності та механізми їх дотримання.	1
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>		36
Змістовий модуль 2. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації		
8	Велика і мала літера у назвах документів, законодавчих актів, атрибутів держави.	1
	Вимоги до тексту документа та оформлення реквізитів.	1
	Редагування текстів фахового спрямування. Вживання дієслів у	1

	діловому мовленні. Виконання навчальних вправ.	
9-10	Особливості відмінювання власних назв.	1
	Вживання іменників у діловому мовленні. Виконання навчальних вправ.	1
	Синтаксичні та лексичні особливості текстів ділових паперів. Вправи на редагування текстів документів.	2
	Укладання текстів документів: заява, автобіографія, резюме, особовий листок з обліку кадрів, наказ щодо особового складу.	2
	Трудова книжка. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.	2
11	Наукові повідомлення до теми, що вивчається. Тестові завдання для самоконтролю.	1
	Добирання українських відповідників до запозичених термінів і навпаки. Виконання вправ.	1
	Вживання прикметників у діловому мовленні. Виконання навчальних вправ.	1
	Укладання текстів документів: звіт, довідка, протокол, витяг з протоколу.	1
	Прес-реліз.	1
12	Виконання групового наукового дослідження за алгоритмом на тему: «Знай: ділові папери в житті – не химери і не плід канцелярій нудних: ділові папери у стосунках людей ділових».	2
	Вживання займенників у діловому мовленні. Виконання навчальних вправ.	1
	Укладання текстів документів: доручення, розписка, таблиця, акт, список. Вправи на редагування текстів документів.	1
13	Вживання числівників у діловому мовленні. Правопис складних слів. Виконання навчальних вправ.	1
	Етикет ділового спілкування маркетологів. Етикет e-mail	1
	Класифікація ділових листів. Опрацювання типових мовних зворотів для написання ділових листів (помилки в рахунках, помилкове постачання товарів, неякісне упакування, затримка товару, тощо)	1
	Написання ділового листа на одну із запропонованих тем.	1
14	Підготовка до модульної контрольної роботи.	2
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>		26
Всього		62

7.3. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Підготовка індивідуального завдання є одним із важливих форм вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», виконання якого зорієнтоване на посилення дослідницької складової в процесі навчання за програмою і на вироблення у студентів дослідницьких компетенцій і відповідних практичних навичок.

Орієнтовні завдання для індивідуальної дослідницької роботи

1. Аналіз ефективності рекламних текстів у торговельних мережах.

Завдання: Обрати 3-5 великих українських торговельних мереж. Проаналізувати мовні особливості їхніх рекламних текстів (наприклад, слогани, описи товарів, повідомлення про акції). Виявити, які мовні засоби використовуються для стимулювання продажів і як вони впливають на споживача.

2. Дослідження мовленнєвих стратегій комунікації з клієнтами в соціальних мережах.

Завдання: Проаналізувати спілкування з клієнтами на офіційних сторінках 2-3 інтернет-магазинів (наприклад, у Facebook, Instagram). Виявити, як вони відповідають на запитання, скарги та відгуки. Оцінити рівень мовної культури та ефективності комунікації.

3. Аналіз мови офіційних документів у сфері підприємництва.

Завдання: Обрати декілька офіційних документів (наприклад, договори, рахунки-фактури, накази) у сфері підприємництва. Провести лінгвістичний аналіз їхньої структури, лексики та синтаксису. Виявити типові помилки та запропонувати шляхи їх виправлення.

4. Дослідження мовних особливостей комунікації з іноземними партнерами.

Завдання: Обрати 2-3 українські компанії, що працюють з іноземними партнерами. Проаналізувати їхні вебсайти, комерційні пропозиції та інші комунікаційні матеріали. Дослідити, як вони поєднують українську та англійську мови, і які мовні стратегії використовують для встановлення довіри.

5. Аналіз мовних аспектів електронного документообігу в торгівлі.

Завдання: Вивчити особливості складання та обміну електронними документами (наприклад, електронними накладними, цифровими чеками) в Україні. Проаналізувати їх мовне наповнення, враховуючи вимоги законодавства та ділового етикету.

Теми для круглих столів

- ✓ Від ідеї до ринку: роль української мови у створенні та презентації бізнес-плану
- ✓ Брендінг та маркетинг українською: створення унікального голосу компанії
- ✓ Управління продажами та комунікація з клієнтами: українська мова як ключ до успішної угоди
- ✓ Електронна комерція та цифрова торгівля: мовний аспект успішного онлайн-бізнесу
- ✓ Правові аспекти підприємницької діяльності: українська мова в договорах та документації
- ✓ Мова ділових переговорів: ефективні вербальні стратегії укладання угод та вирішення конфліктів.
- ✓ Ділове листування: українська мова в електронній комерції та у комунікації з партнерами та клієнтами.
- ✓ Термінологія у сфері торгівлі та підприємництва: уніфікація та стандартизація українських відповідників.
- ✓ Комунікація з клієнтами: вербальні та невербальні засоби у роздрібній торгівлі та сфері послуг.
- ✓ Риторика у презентаціях бізнес-ідей: як переконати інвестора та залучити фінансування.
- ✓ "Відкритий мікрофон": відверта дискусія про мовні бар'єри у міжнародному бізнесі та шляхи їх подолання.
- ✓ Українська мова в епоху діджиталізації: комунікація в месенджерах, чат-ботах та на онлайн-платформах.
- ✓ Комунікація в команді: мовна культура як інструмент формування ефективних бізнес-процесів.
- ✓ Мовна політика компанії: розробка стандартів спілкування та комунікації з персоналом.
- ✓ Підприємництво та соціальна відповідальність: мовні засоби у формуванні позитивного іміджу бізнесу.

Альтернативні курси для зарахування окремих тем:

1. Українська за 27 уроків. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainska-za-27-urokiv/>
2. Ділова комунікація українською. <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/business-correspondence/>
3. Курс: «Лайфхаки з української мови». Платформа: Edera (EdEra). <https://study.ed-era.com/uk/dashboard/course/#!5123>

4. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. <https://speakukraine.net/>

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Організація навчання у вищій школі забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм організації освітнього процесу.

Діяльність викладача орієнтована на студентоцентризований підхід в освітньому процесі, що дозволяє досягнути багатоманітності поглядів на проблеми.

На практичних заняттях широко використовуємо пояснювально-ілюстративний метод (для пояснення нового матеріалу); метод проблемного викладення (викладач ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання); частково-пошуковий, або евристичний метод, суть якого в організації активного пошуку розв'язання висунутих викладачем (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює викладач або самі студенти на основі роботи із періодичною літературою та з навчальними посібниками. Такий метод як евристична бесіда – перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання. Дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу, студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Метод моделювання полягає у відтворенні комунікативної ситуації у професійному спілкуванні, роботі з документами тощо.

Під час практичних занять використовуються різні види робіт: виступи з презентаціями, творчі роботи (написання есе), тестові завдання, робота в групах (виконання наукових досліджень), робота з підручником та словником, перегляд відео, прослуховування промов; дистанційне навчання у системі Moodle та Zoom.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в БНАУ від 22 травня 2025 року в освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний упродовж семестру, рубіжний (модульний), підсумковий семестровий, контроль залишкових знань (ректорський, відстрочений контроль), атестація здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль з Української мови (за професійним спрямуванням) проводиться на аудиторних заняттях. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами в процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів. На заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, виступів студентів під час обговорення питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування.

Рубіжний контроль з Української мови (за професійним спрямуванням) проводиться у вигляді 2 модульних робіт на платформі Moodle чи виконанні 2 комплексних модульних робіт. У випадку відсутності здобувача під час рубіжного контролю або порушення терміну здачі роботи оцінка за цю роботу не зараховується або знижується. У разі порушення терміну рубіжного контролю з поважної причини (підтвердженої відповідним документом) або навчання здобувача за індивідуальним графіком, оцінка за здану роботу не знижується.

Видом календарного рубіжного контролю з Української мови (за професійним спрямуванням) є проміжна атестація. Атестація студентів проводиться двічі на навчальний семестр. Атестація з української мови за професійним спрямуванням проводиться за результатами поточного контролю за наявності не менш як двохтрьох оцінок на час атестації. У разі незадовільної атестації, студент має пройти повторну атестацію впродовж 2-х тижнів після її завершення.

Форми контролю самостійної роботи з Української мови (за професійним спрямуванням): перегляд і перевірка виконання самостійної роботи викладачем; перевірка виконання домашнього завдання, взаємоперевірка виконаного завдання в групі; обговорення результатів виконаної роботи на занятті; тестування; письмове опитування; усне опитування; індивідуальна співбесіда; співбесіда з групою; доповідь.

Види ІНДЗ з Української мови (за професійним спрямуванням):

- конспект з теми (модуля) за заданим планом або планом, який здобувач вищої освіти розробив самостійно;
- тези та доповідь на наукову конференцію;
- есе, презентація, реферат з теми (модуля)

- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо; Оцінка за ІНДЗ виставляється на завершальному практичному занятті курсу.

Підсумковий контроль з Української мови (за професійним спрямуванням) проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру. Форми проведення підсумкового семестрового контролю: комп'ютерне тестування на платформі Moodle Студент вважається допущеним до семестрового контролю з Української мови (за професійним спрямуванням) якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості, що виникла за результатами підсумкового контролю знань студентів регламентується відповідним Положенням про порядок ліквідації академічних заборгованостей у Білоцерківському національному аграрному університеті.

Формою підсумкового контролю з Української мови (за професійним спрямуванням) є іспит.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконання домашнього завдання, тестування; за письмове опитування; усне опитування; індивідуальна співбесіда; доповідь, командні проекти, презентації, есе, за активність під час дискусій. Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тест.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «іспит» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		Іспит	залік

шкалою			
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за кожен із видів роботи, виконаної упродовж семестру, наведено у таблиці

Максимально можлива кількість балів	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Іспит	30	30	10	30	100

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби: слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point; зразки документів.

Технічні засоби: мультимедійний проектор Sony, комп'ютер AMD Sempron, акустична система Phonic Radio microfon Voto-HDW-606, роутер, комп'ютери AMD F4-3300 2/ XDDR2048 MB 500 Gb, 8 шт., монітори TFT 19" Philips, комп'ютери Intel 500 Gb, 5 шт., монітори TFT 19" Philips. Програмне забезпечення: MS Windows, MS Office (Acces, Word, Excel, Power Point, MS Project), Firefox.

Системи дистанційного навчання: Moodle (teach.btsau.net.ua), Zoom.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ковальська Н. А., Ногай В. П. Професійна мова економістів: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2016. 462 с.

2. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Підручник. За програмою МОНУ. 4-те видання. К : Алерта, 2025. 696 с.
3. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Українська мова (за професійним спрямуванням): Робочий зошит-практикум. Київ: Алерта, 2021. 96с.
4. Українська мова за професійним спрямуванням : Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Упорядники – Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. К. : «Центр учбової літератури», 2021. 186 с.
5. Корж А.В. Українська мова професійного спрямування: навчальний посібник. К.: Видавництво КНТ. – 2017. – 296с.
6. Тимчук І.М., Погоріла С.Г., Дем'яненко О.О. Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальностей: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування». Біла Церква, 2020. – 73 с.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/5550>
7. Робочий зошит-практикум для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Модуль 1: для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Укл.: І. М. Тимчук, С. Г. Погоріла. Біла Церква: БНАУ, 2024. - 65 с.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11707>
8. Робочий зошит-практикум для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Модуль 2: для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Укл.: І. М. Тимчук, С. Г. Погоріла. Біла Церква: БНАУ, 2024. - 76 с.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11915>
9. Методичні вказівки для виконання контрольних та самостійних робіт з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / С.Г. Погоріла, І.М. Тимчук, Н.Ю. Римар. БНАУ. Біла Церква, 2025. 95с.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/14248>

Допоміжна література

1. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. 624 с.
2. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник для студентів вищої освіти – уклад. О.В. Бабакова, З.О. Митяй, О.Г. Хомчак. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 151с.

3. Український правопис (новий). К. : Видавничий дім «Кондор», 2019. 284 с.
4. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник / Н.М. Савчук. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. – 160 с.
5. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В.Ю. Підгурська, І.В. Голубовська – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. – 192 с.
6. Методичні вказівки «Наукова комунікація у професійному спілкуванні»

для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» / С.Г. Погоріла, І.М. Тимчук, Н.Ю. Римар– Біла Церква, 2022. – 98 с. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7863>.

7. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» та спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: С.Г. Погоріла, І.М. Тимчук. Біла Церква: БНАУ, 2022. – 97 с. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8228>.

Інформаційні ресурси

1. Уроки державної мови. URL: <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>
2. Нова Мова. Проект розвитку української мови. URL: <http://www.novamova.com.ua>
3. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
5. Уваги до сучасної української літературної мови від Олени Курило. URL: <http://kurylo.wikidot.com/>
7. Як ми говоримо. Поради від Бориса Антоненка-Давидовича. URL: <http://yak-myhovorymo.wikidot.com/>
9. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання М. Волощак. URL: <http://nepravylnopravylno.wikidot.com/>
10. Культура мови на щодень. URL: <http://kultura-movy.wikidot.com/about>
11. Культура слова: мовностилістичні поради від Олександра Пономарева. URL: <http://ponomariv-kulturaslova.wikidot.com/>
12. Український лінгвістичний портал. Словники України on-line: словозміна, синонімія, фразеологія. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
13. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/>

14. Платформа «Горох» (словники, довідники). URL:
https://goroh.pp.ua/Орфографічний_словник

- 1. Оновлено зміст практичних занять.**
- 2. Розроблено тематику індивідуальних завдань та тем для обговорення на круглих столах.**
- 3. Розроблено критерії оцінювання за 10 бальною шкалою.**
- 4. Додано нові методичні посібники до списку літератури та альтернативні курси для закриття окремих тем з дисципліни.**